

eno „Melanijo“ iz predpotopne dôle, podobno zdaj v sladkih vodah živeči „Melanopsis acicularis“. — Drugi dan se odpravim zarano zjutraj brž po opravljeni maši na to znamenito mesto, in po dolgem, prav pridnem iskanji naberem jih 6 k prvim trem. Zadnji pot pa dobil sem samo dva in še od teh sem enega zarad nekega „Pselaphida“ — Bog vedi kako — izgubil. Preiskaval sem potem še mnogo drugih krajev po jarku, prebrskal veliko mahú in prsti, a do zdaj teh polžkov še nisem drugod zasledil. Je pa tudi težavno, dobiti jih, kajti te silno male živalice o lepem vremenu mirno tičijo v prsti pod mahom in le, kedar dežuje, prilezejo na beli dan, plazeč se po mahu ali pa po listji. So pa taki le:

Mala, drobna in šibka živalica je belkasta in prozorna. Nje polževina ali hišica je valjasta, svetla, rumenorjava, gladka s 5—6 malo izbočenimi obvoji, kojih prvi je nekoliko tumpast; šiv globok in kakor z rudečo nitko opasan. Ustje široko-jajčasto, zgoraj malo voglasto; ustni rob od zunaj z rudečo napeto ustnico. Dolga je polževina 2.5—3 mm.; široka 0.9 mm.

Temu lepemu polžku dal je Hartman ime „Aeme polita“.

Obadva tu popisana polžka sta za našo domačo favno (živalstvo) čisto nova.

Oj, koliko lepega in zanimivega utegne v krilu naše krasne domovine še skritega biti, katero čaka le delavnih rok, ki bi te zaklade spravile na beli dan v pospeh znanstva in korist ljudem. Le škoda, da se naših, s tako bistrim umom obdarovanih mladenčev tako malo peča s prirodoslovjem! Mladina na noge, na delo! Žetve bo obilo, delavcev pa tako malo! Čujte le besede sv. Avguština, ki pravi: „Omnis disciplina sapientiae est, Creatorem et creaturam cognoscere“. Virgil pa — če se prav spominjam — trdi: Didicisse fideliter artes emoluit mores, nec sinit esse ferus.

Na Šenturški gori 5. julija.

S. Robič.

Društvene stvari.

Iz seje odbora „Matice slovenske“

v Ljubljani 9. julija.

Ko se je zbralo 16 odbornikov, je predsednik konstatiral sklepčnost odborovo, in pričele so se obravnave.

Ker sta zapisnika 50. odborove seje in 17. občnega zbora bila v „Novicah“ objavljena, se opusti njuno branje.

Pred vsem se je v tej seji, ki je bila po novih volitvah prva, odbor na novo ustanovil in bili so izvoljeni:

za predsednika g. dr. Jan. Bleiweis, za podpredsednika g. dr. Jarc in g. Peter Grasselli, — za blagajnika g. Ivan Vilhar, — za ključarja g. L. Robič in g. Anton Keržič, — v gospodarski odsek se volijo gospodje: P. Grasselli, Karol Klun, L. Robič, Ivan Tomšič, Ivan Vilhar in dr. Zupanec, — v književni odsek pa izmed ljubljanskih odbornikov gospodje: dr. Jan. Bleiweis, dr. Anton Jeglič, Karol Klun, Anton Keržič, Josip Marn, Matej Močnik, Andrej Praprotnik, Feliks Stegnar, Ivan Tomšič, Ivan Vavrú, Matej Vodusek, Vilibald Zupančič, in izmed vnanjih odbornikov gospodje: Fran Erjavec v Gorici, Franjo Hubad v Ptujem, Fran Šuklje v Dunajskem Novemestu in Viljem Urbas v Trstu. — *Predsednik g. dr. J. Bleiweis*

Potem je prišlo imenovanje stalnega tajnika na vrsto. Za dotično poročanje od predsednika izbrani odsek treh odbornikov, namreč g. Grasselli-a, g. Kluna

delo olajša temu, da ostane g. Josip Cimperman korektor Medicinskih diskavir, ker je tako marljiv in napredni pisatelj. naloga Matice slovenske pa podpirati pisatelje. Odbor rabovalno

in g. dr. Jegliča si je g. Grasselli-a izvolil za referenta, ki je vsestransko pretehtal sposobnosti vsakega kompetenta v literarnem in vsakem drugem oziru, posebno tudi v tem, da bi si Matica pridobila tajnika, ki bi utegnil najdalje ostati v tej službi. Soglasno z obema odbornikoma, ki sta bila v dotičnem odseku, je referent potem izmed 8 kompetentov nasvetoval tri, na katere naj bi odbor v prvi vrsti ozir vzel, in to so: g. Franc Orešec, g. Anton Trstenjak in g. Ivan Vrhovec. — Po obširni razpravi, kateri je zmerom le načelo bilo to: 1) da se vedno in vestno opravljajo mnogovrstni posli, ki jih bode imel prihodnji tajnik dalje časa v svoji službi, je bil iz nasvetovane trojice enoglasno izvoljen gosp. Franc Orešec. Gosp. Orešec je bil ~~suplent~~ ^{supplent} na gimnazijah v Gorici, Celji in Mariboru in na realki v Ljubljani. Odbor je določil, da službo nastopi 1. dne avgusta.

Odbornik gosp. Robič je poročal o zaostalih plačilih nekaterih društvenikov; odbor je pritrtil nasvetom njegovim, in je vzel naznanje nekatera poročila o zadevah Matičine hiše poleg zvezdnega drevoreda.

Predsednik izročuje odboru nekatere Matici poslane rokopise; odbor sklene, naj se v pretres in potem v poročanje izročé: „Slovenci in Hrvati v borbi zarad investiture“, spisal Steklasa, — dr. Jegliču; — „Ali je filozofija Slovanom mogoča“, spisal Podgornik, — dr. Jarcu; — „Planimetrija“, spisal Pintar, — prof. Celestini; — „Zgodovina Štajerja“, spisal Lapajne, — prof. Zupančiču; spis Majcigerjev o „Slovenskem Štajerju“ in „Narodne šege štajarskih Slovencev“, spisal dr. Pajek — prof. Marnu, ki je pregledal tudi Macunov „Slovenski Štajer“, ter nasvetoval ga letos izdati, in „Toplota“, spisal Križan, — prof. Senekoviču. — Za pregled „narodnega blaga“ sklene odbor, trud dotičnemu gospodu nekoliko odškodovati. Ponovi se sklep, da se nagrade pisateljem ne dovoljujejo naprej. — Za letos so doz daj določene te-le knjige: „Letopis“, Šumanova „Slovnica“ pa Macunov „Štajer“.

Narodne stvari.

Jan. Jarc, doktorand medicinae.

Životopisna črtica, spisal Aleks. Hudovernik.

Lanskega leta 12. dne meseca oktobra spremili smo slovenski vseučiliščniki druzega prijatelja na centralno pokopališče k zadnjemu počitku. Vsaj to ni veljalo le prijatelju, katerega je vsak spoštoval, kdor je le ž njim občeval; veljalo je zadnjič počastiti moža, ki je strastno ljubil svojo slovensko domovino ter v njen blagor deloval.

Rajnci drd. Janko Jarc porodil se je 24. oktobra 1850. l. v Medvodah. Prvo šolo obiskaval je v Preski. Ker je bil deček jako nadarjen, dali so ga stariši na ljubljansko gimnazijo. Sreča mu je bila mila; sprejeli so ga v Alojzijevišče. Kakor se je tu uže marsikateri slovenski pisatelj izredil, našel je tudi njegov po vedi hrepeneči duh obilno dušne hrane. Naučil se je v tem zavodu mimo godbe tudi francoski in laški do dobrega. Dovršivši gimnazijo podal se je l. 1870. na graško univerzo medicino študirat. Kakor uže marsikateri slovenski vseučiliščnik pred njim moral se je tudi on boriti za borno eksistenco. Tu je pač občutil britko resnico Göthejevih besedi:

„Wer nie sein brot unter thränen ass,
Wer nie durchwacht die kummervollen nächte,
Der kennt euch nicht, ihr feindlichen mächte!“

Vrh vsega tega prišla je še vojaščina. Nositi je moral Jarc vse leto dni vojaško suknjo. V družem te-

čajju petega leta zbolel je nevarno na vročinski bolezni, ostavil je tedaj l. 1875. Gradec, ter se šel domú zdraviti. Za časa bosanske okupacije zadela je tudi njega osoda, da je bil mobiliziran. 20. avgusta l. 1878. zapustil je belo Ljubljano ter šel v Gorico kot vojašk zdravnik, kjer je bival ves čas okupacije.

10. januarija 1879. l. prišel je od okupacije domú, a uže čez 4 me ece ostavi očetov dom ter se podá na Dunaj, da dovrši medicinske študije. Uže od dunajske razstave sem, kjer je razne naprave videl, ki sosebno zanimajo medicince strokovnjaka, hrepenel je po Dunaji. V slavnoznani c. kr. občni bolnišnici dobil je mnogo prakse. Po prijateljih opozorjen vstopil je v slovensko literarno društvo kot ud. Delovanje društva ga je vrlo zanimalo, on sam pa se je društvenikom jako priljubil. 27. novembra 1879. bil je izvoljen podpredsednikom slovenskemu lit. društvu, — 17. februarja l. 1880. prevzel je začasno vodstvo, a uže 1. maja bil je voljen predsednikom.

Poglavitno je, da uživa predsednik popolno zaupanje vseh društvenikov. Ako se more to o kom trditi, veljá gotovo v polni meri o rajncem Jarcu. Vse ga je spoštovalo in cenilo. Njegova zasluga je, da je društvo utrdil ter mu zagotovil prihodnost. V društvu bil je z vsacim dober in prijazen, nobena razžaljiva beseda ni prišla nikedar čez njegova usta. Mimo mnogo dobrih lastnosti, ki smo jih na rajncem Jarcu opazili, bila je tudi, da ni bil prevzet in visok. — Sam pridno predavajoč v društvu navduševal je vsacega za sveto národno stvar. Spodbujal je društvenike na skupno delo, vsaj le skupno delo hasni. Ne gledé, kakošno mnenje so imeli nekateri neprijatelji o delovanji društva, deloval je vedno in le vedno v prid in blagor društvu in gotovo je, da bode ostal literarnemu društvu vedno v spominu.

Žalibog, da mu ni bilo dano, dalje še delovati v blagor svojemu narodu. Tedaj, ko se je uže približeval svojemu cilju, ko je našel po burnem viharji življenja mir, pretrgale so mu neusmiljene parce nit življenja. 8. dne meseca oktobra 1880. zvečer domú gredočega zalila je kri in drugi dan opoludne izdihnil je svojo blago dušo. Njegova smrt je vsacega pretresla, sosebno njegove najbližnje prijatelje.

Ves prosti čas porabljal je Jarc v to, da je pisal v milem materinem jeziku. Živa priča njegove neumorne delavnosti je njegova literarna zapuščina, ki obsega: 1) Črtice iz časov turških bojev. 2) Pesmi. 3) Uzroki navadnih bolezni našega kmeta. 4) Pogled (fiziognomična študija). 5) O kužnih in nalezljivih boleznih. 6) Febris (mrzlica). 7) Vpliv živega srebra na človeški organizem. 8) Dva človeka — ena misel. 9) Materina kletev. 10) Zakonske pridige, francoski spisal Douglas Jerrold. 11) Spinozza (živenje Mislitevo). — Škoda, da nekateri spisi niso še dokončani, — 3. in 4. spis sta bila natisnena v lanskem „Zvonu“ Stritarjevem, — zadnja dva spisa sta prevoda. Zraven opravil svojega poklica in delovanja na narodnem polji vadil se je rajnki Jarc tudi pridno ptujih jezikov in družih ved. Govoril je izvrstno francoski, ruski in laški, bil je spreten stenograf, igral je na orglje in glasovir. Rajnki bil je ud tirolskega stenografskega društva in pa ud ljubljanske cecilijanske družbe.

Iz vsega tega je razvidno, kako britka izguba je s smrtjo Jarčevo zadela narod naš. Večna mu pamjat!

Ozir po svetu.

„San Clementi“ v Rimu.

Spisal Fr. Potočnik.

(Konec.)

Zgornja, od papeža Paškala II. zidana bazilika je na pol ožja kakor starodavna spodnja bazilika, al obe ste trivrstni (3schiffig) in nimate, kakor vse prave bazilike, prečnega razdelka. Srednji razdelek je od stranskega po 16 antiknih stebrih ločen. Srednji razdelek tako kakor oba stranska niso obokani, ampak imajo ravne lesene strope, zadnja pa sta na pol nižja kakor srednji.

Posebnost vseh pravih bazilik so tako zvana slavnostna vrata. Pri cerkvi sv. Klemena stojé te slavnostna vrata v srednjem razdelku bazilike pred prezbiterm in so obokana. Na zidu nad obokom proti cerkvi se vidi doprsna podoba Kristusova, obdana z znamki sv. evangelija, to je, človeka, leva, bika in orla; na levi strani sta sv. Pavel in sv. Lorenc, spodej Izaija, pod tem pa Betlehem; na desni strani sta sv. Peter in sv. Klemen, spodej Jeremija in pod tem Jeruzalem.

Kakor je uže omenjeno, stojé pod zgornjo dandanašnjo cerkvijo še tri dôbe te stare stavbe. Po širokih marmornih stopnicah se pride iz zgornje v spodnjo baziliko, katera je, kar je tudi uže omenjeno bilo, veliko večja, kakor dandanašnja zgornja. Vhod v to spodnjo baziliko je še le komaj 20 let mogoč, kajti poprej je zasuta bila. A tudi sedaj ni zmerom odprta, ampak vsako leto samo dvakrat, in to na dan sv. Klemena (23. novembra) in pa drugo nedeljo o postu. A o priliki sedanje velike cerkvene slavnosti bila je služba božja ravno v ti vsem romarjem odprti spodnji baziliki, kajti tukaj ni samo pokopališče sv. Cirila, temveč vidi se tukaj tudi starodavna slika Kristusova, kateri, stoječ med arhangeljem Mihaelom in Gabrielom in obdan od svetnikov Andreja in Klemena, po grški navadi blagoslovja s kazavcem, srednjim prstom in mezincem pred njem klečečega sv. Cirila in Metoda. Dalje so tukaj iz Vatikana prepeljane relikvije sv. Cirila z napisom „Ego Maria Macellaria pro timore Dei et remedio anime meae haec pingere feci“.

Vse strani spodnje bazilike so slikane na mokro (fresco) in za nas je posebno mikavna slika sv. Cirila klečečega pred cesarjem Mihaelom, poleg njega pa krsti sv. Metod nekega mladenča. Takih na mokro slikanih podob je cela spodnja bazilika polna.

Pod prezbiterm spodnje bazilike se vidijo ostanki starodavne poganske dôbe; prostori te stare stavbe so temni in mokrotni; v nekaterih stoji celó še voda.

Čudno je, da tukaj v poganskem delu te stavbe so našli statvo „dobrege pastirja“. Vprašanje, kako je ta statva v te prostore prišla, še ni rešeno. — Preiskave in kopanje v delu te stavbe trajajo še dalje; sploh je za občinstvo zaprta.

Mnogovrstne novice.

* *Vknjiženih (intabuliranih) dolgov v Avstriji leta 1879. je bilo 131 milijonov in 17.385 gold., in sicer: 2 milijona na fužine, 24 milijonov na grajščinska, 27 milijonov na mestna in 74 milijonov na kmetska posestva.*

Naši dopisi.

Iz Rusije 4. julija. :: — Vsaka dôba ima kako posebno, človeški rod mučečo bolezen. Našo „ustavno“ dôbo muči strast ubijanja vladarjev, tacih, koji so po-